

Kate Morton

*De dochter van
de klokkenmaker*

ISBN 978-90-225-7257-3
ISBN 978-94-023-1166-2 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Clockmaker's Daughter*
Vertaling: Joost van der Meer en William Oostendorp
Omslagontwerp: Johannes Wiebel | Punchdesign, München
Omslagbeeld © Shutterstock
Zetwerk: Mat-Zet bv, Soest

© 2018 Kate Morton. All rights reserved
© 2018 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor Didee, omdat je een moeder bent geweest die ons boven
op een berg liet wonen, en omdat je me het beste
schrijversadvies uit mijn hele leven hebt gegeven*

DEEL I

DE SCHOUDERTAS

I

We kwamen naar Birchwood Manor omdat Edward vertelde dat het er spookte. Dat was niet zo, toen niet. Alleen saaie types verkiezen de waarheid boven een goed verhaal, iets wat Edward nooit deed. Zijn passie, zijn blinde vertrouwen in alles wat hij verkondigde, was een van de dingen waar ik voor viel. Hij had het vuur van de prediker in zich, wist zijn opvattingen glans te geven. Hij wist mensen aan zich te binden, wakkerde een geestdrift in hen aan die ze nooit hadden vermoed, waardoor al het andere wegviel en alleen hij en zijn overtuigingen overbleven.

Maar Edward was geen prediker.

Ik herinner me hem. Ik herinner me alles.

Het atelier met glazen dak, in zijn moeders tuin in Londen, de geur van vers gemengde verf, het vegende geluid van penseel op canvas terwijl zijn blik over mijn huid streek. Ik tintelde die dag, wilde zo graag een goede indruk maken. Dat hij me als iets anders zou zien dan ik was. Ondertussen resoneerde mevrouw Macks dwingende goede raad nog: ‘Je moeder was een echte dame en je familie was voornaam, onthoud dat. Speel het slim en wie weet keren al onze vogels weer terug op het nest.’

En dus ging ik op die eerste dag, in het witgekalkte atelier achter de wirwar van rode lathyrusbloemen, wat meer rechtop zitten.

Zijn jongste zusje bracht me thee, en een plakje cake als ik honger had. Zijn moeder kwam ook over het smalle pad aangelopen om hem aan het werk te zien. Ze was dol op haar zoon. In hem zag ze de gekoesterde toekomst van de familie belichaamd: vooraanstaand lid van de Royal Academy, verloofd met een niet onbemiddelde jongedame en over niet al te lange tijd vader van een nest bruinogige erfgenamen.

Meisjes als ik hadden het nakijken.

Zijn moeder rekende zichzelf aan wat er daarna gebeurde, maar de aarde stilzetten zou eenvoudiger zijn geweest dan ons bij elkaar weg te houden. Hij noemde me zijn muze, zijn roeping. Het was al meteen duidelijk geweest, vertelde hij, toen hij me in het wazige gaslicht van de foyer van de schouwburg aan Drury Lane had gezien.

Ik was zijn muze, zijn roeping. En hij was van mij.

Dat is lang geleden; alsof het gisteren was.

Nou en of ik me de liefde herinner.

Dit hoekje, halverwege de grote trap, is mijn lievelingshoekje.

Het is een vreemd huis, speciaal gebouwd om verwarring te zaaien. Trappen die opeens een vreemde kant op wijzen, schots en scheef met ongelijke treden. Ramen die niet op één lijn staan, ook al knijp je je ogen nog zo toe. Houten vloeren en lambriseringen die ingenieuze holtes afdekken.

Dit hoekje straalt een bijna onnatuurlijke warmte uit. We merkten het allemaal toen we hier voor het eerst kwamen, en die eerste zomerweken raadden we om de beurt naar wat de oorzaak kon zijn.

Het duurde even voordat ik het ontdekte, maar uiteindelijk kwam ik achter de waarheid. Ik ben met deze plek net zo vertrouwd als met mijn eigen naam.

Het was niet het huis zelf maar het licht waarmee Edward de anderen verleidde. Op een heldere dag kun je vanuit de zolderramen over de

Theems helemaal naar de Welsh Mountains kijken. Streken van zachtpaars en groen, kalksteen dat zich zigzaggend een weg naar de wolken baant en warme lucht die het geheel een iriserende glans geeft.

Dit was zijn voorstel: een hele zomermaand lang in het teken van schilderen, poëzie en picknicken, van verhalen, wetenschap en vernuft. Van hemels licht. Weg van Londen, weg van nieuwsgierige blikken. Geen wonder dus dat de anderen gretig instemden. Edward kon zelfs de duivel aan het bidden krijgen, als hij dat wenste.

Ik was de enige aan wie hij bekende nog een tweede reden te hebben om hier neer te strijken. Want afgezien van de verlokking van het licht was er nog iets: Edward had een geheim.

Vanaf het treinstation waren we te voet verder gegaan.

Het was juli, en het was een heerlijke dag. Een briesje pikte aan de zoom van mijn rok. Iemand had sandwiches meegenomen en al lopend aten we ze op. De mensen zullen wel gedacht hebben: mannen met losse dassen, vrouwen met lange, losse haren. Lachend, elkaar plagend. Frivool.

Zo'n heerlijk begin! Ik herinner me het kabbelende geluid van een beekje vlakbij, en de roep van een grote bonte specht, boven me. Een man, lopend naast een paard-en-wagen, afgeladen met strobalen, met daarbovenop een jonge jongen. De geur van vers gemaaid gras. O, wat mis ik die geur! Een groepje vette ganzen keek ons met kraaloojjes aan toen we de rivier bereikten, en begon dapper te gakken toen we ze eenmaal gepasseerd waren.

Alles straalde, maar dat duurde niet lang.

Maar dat wist je natuurlijk al, want als de warmte had aangehouden zou er geen verhaal zijn. Niemand is geïnteresseerd in gelukkige, vredige zomers die eindigen zoals ze beginnen. Edward heeft me dat geleerd.

De afzondering speelde een rol; dit huis, dat als een groot binnenvaartschip op de rivieroever leek te zijn gestrand. En ook het weer, de

verzengend hete dagen, de ene na de andere, met op die avond ten slotte het zomeronweer, dat ons allemaal naar binnen joeg.

De wind raasde, de bomen kreunden en de donder galoppeerde stroomafwaarts om het huis in zijn klauwen te vatten. Binnen verlegde het gesprek zich naar geesten en banvloeken. Het vuur knapte in de haard, de kaarsen flakkerden en in het duister, in deze sfeer van verrukkelijke angst en bekentenis, werd iets kwaadaardigs opgeroepen.

Geen geest, o nee. Echt, dat niet; wat er gebeurde was mensenwerk.

Twee onverwachte gasten.

Twee aloude geheimen.

Een schot in het donker.

Het licht ging uit en alles werd zwart.

De zomer stremde, de eerste bladeren begonnen gretig te vallen, om in de plasjes onder de hagen te verrotten. En Edward, die dol was op dit huis, begon ingesloten en wel door de gangen te dwalen.

Uiteindelijk kon hij er niet meer tegen. Hij pakte zijn spullen bijeen en het lukte me niet om hem tegen te houden.

De anderen volgden, zoals ze altijd deden.

En ik? Ik had geen keus. Ik bleef achter.

1

Zomer 2017

Voor Elodie Winslow was dit het fijnste moment van de dag. Zomer in Londen, met in de late namiddag dat moment waarop de zon haar baan langs de hemel even leek te onderbreken om haar licht door de kleine glazen stoeptegels pal op Elodies bureau te laten vallen. Het mooiste was wel dat Margot en meneer Pendleton die dag afwezig waren, wat het helemaal tot haar moment maakte.

Het souterrain van Stratton, Cadwell & Co., gevestigd aan de Strand, was niet bepaald een romantische plek, zeker niet vergeleken met de archiefkamer op New College, waar ze in haar afstudeerjaar vakantiewerk had gedaan. Het was er altijd koud en zelfs tijdens een hittegolf, zoals nu, zat ze met een vest aan achter haar bureau. Maar zo nu en dan, wanneer de sterren goed stonden, was het kantoor met zijn stof, muffe geur van jaren en het opkruipende vocht van de Theems bijna bekoorlijk te noemen.

In het smalle keukentje achter de muur van archiefkasten schonk ze wat kokend water in een mok en zette de timer aan. Margot vond het overdreven, maar Elodie dronk haar thee het liefst als die precies drieënhalve minuut had getrokken.

Terwijl ze wachtte en de zandkorrels door de zandloper gleden dacht ze terug aan Pippa's berichtje, zojuist op haar telefoon. Ze was even naar buiten gewipt om aan de overkant van de straat een sandwich te halen voor de lunch. Het was een uitnodiging voor een

‘Fashion Launch Party’, voor Elodie net zo uitnodigend als een lange zit in de wachtkamer van haar huisarts. Gelukkig had ze al andere plannen – even langs bij haar vader in Hampstead om de platen op te halen die hij voor haar apart had gezet, en dus kon ze zich de moeite van een smoes besparen.

Pippa negeren was niet eenvoudig. Ze was Elodies beste vriendin, al sinds dag één in de derde klas van de lagere school van Pineoaks. Ze was miss Perry al vaak heimelijk dankbaar geweest dat ze hen toen naast elkaar had gezet: Elodie, de nieuweling, in haar vreemde schooltenue en scheve vlechtjes die haar vader met veel moeite in elkaar had gefriemeld; en Pippa met haar brede lach, kuiltjes in haar wangen, en handen die voortdurend bewogen wanneer ze sprak.

Vanaf die dag waren ze onafscheidelijk geweest: lagere school, middelbare school, en zelfs daarna, toen Elodie naar Oxford ging en Pippa naar Central St Martins. Tegenwoordig zagen ze elkaar minder, maar dat kon ook niet anders. De kunstwereld was een druk, bruisend universum, en als Pippa zich van de ene vernissage of installatie naar de volgende repte, stuurde ze een niet-aflatende stroom aan invitaties naar Elodies telefoon.

De archiefwereld, daarentegen, was buitengemeen niet-bruisend. Dat wil zeggen, sprankelend à la die van Pippa. Elodie maakte lange dagen, waarop ook zij zich regelmatig omringde met andere mensenwezens, alleen betrof het hier niet de levende, ademende soort. De oorspronkelijke meneer en mevrouw Stratton en Cadwell hadden de aardbol bereisd in een tijd waarin de wereld langzaamaan kleiner begon te worden en men ondanks de nieuwe telefoon nog altijd per brief communiceerde. En dus bracht Elodie haar dagen door met in-kijkjes in de stoffige, vergeelde artefacten van de langgestorvenen, zich nu weer onderdompelend in een verslag van een soiree aan boord van de Oriënt-Express, dan weer in een ontmoeting tussen victoriaanse avonturiers op zoek naar de Noordwestelijke Doorvaart.

Deze tijd overspannende betrokkenheid maakte haar intens gelukkig. Het was waar dat ze niet veel vriendinnen had, niet van vlees en

bloed in elk geval, maar dat deed haar weinig. Al dat glimlachen, meepraten en speculeren over het weer was best vermoeiend. Altijd als ze ergens afscheid nam, hoe gezellig en vertrouwd het ook was geweest, voelde ze zich helemaal leeg, alsof ze was afgepeld en stom genoeg een paar huidlagen had laten liggen zonder ze ooit nog terug te krijgen.

Ze haalde het theezakje uit haar mok, kneep de laatste druppels uit boven de gootsteen en deed een scheutje melk in haar thee.

Met haar mok in de hand liep ze terug naar haar bureau, waar de regenboogtinten van de middagzon zo'n beetje aan hun dagelijkse kruiptocht begonnen. Terwijl de damp weldadig opkringelde en haar handpalmen warm werden, zette ze in gedachten op een rij wat er die dag nog gedaan moest worden. Ze was bezig met een index van James Stratton juniors reisverslag naar de Afrikaanse westkust in 1893. Er moest nog een artikel geschreven worden voor de volgende editie van het *Stratton, Cadwell & Co. Monthly*-magazine. Bovendien had meneer Pendleton de catalogus voor de komende expositie bij haar achtergelaten om door te lezen voordat hij naar de drukker ging.

Maar ze had zich de hele dag al beziggehouden met woorden en hun volgorde, en haar hersens waren moe. Haar blik viel op de doos van glad karton onder haar bureau. Die stond daar al sinds maandagmiddag, toen een sanitaire ramp in een van de bovengelegen kantoren de onmiddellijke ontruiming van de oude garderobekamer had geboden; een laag architectonisch aanhangsel waarvan ze zich niet kon herinneren dat ze het in de tien jaar dat ze hier werkte ooit vanbinnen had gezien. De doos was opgedoken onder een stapel stoffige goudgeborduurde gordijnen, onder in een antieke ladekast, met aan de voorzijde een handgeschreven label: *Inhoud bureaula van zolder, 1966. Niet geïnventariseerd.*

De vondst van archiefmateriaal in de niet meer gebruikte garderobe, na kennelijk decennia geleden te zijn afgeleverd, was verontrustend en meneer Pendleton was dan ook ontploft. Hij stond erop dat de procedures werden gevolgd en naderhand waren Elodie en Margot

het erover eens dat het een geluk bij een ongeluk was dat degene die in 1966 het pakket had aangenomen al lang geleden zijn baan had opgezegd.

Het had niet op een slechter moment kunnen komen. Al vanaf de dag dat de managementconsultant zijn intrede had gedaan om de boel ‘te stroomlijnen’ was meneer Pendleton van zijn à propos. Dat zijn fysieke domein werd geschonden was al erg genoeg, maar dat daarbij zijn efficiency in twijfel werd getrokken was ongehoord. ‘Als-of iemand je horloge leent om jou even te gaan vertellen hoe laat het is,’ siste hij binnensmonds nadat de consultant de ochtend daarop met hen had overlegd.

De abrupte verschijning van de doos had hem bijna een hartverzakking bezorgd, en dus had Elodie – voor wie tweedracht al net zo’n gruwel was als wanorde – ingegrepen met de ferme belofte om het op te lossen, waarna ze de doos terstond had opgepakt en uit het zicht had opgeborgen.

De dagen daarna had ze het ding zorgvuldig uit het zicht gehouden, stel dat het weer tot een uitbarsting kwam. Nu, in haar eentje in het stille kantoor, knielde ze op het vloerkleed en trok de doos naar zich toe...

De speldenprikjes van onaangekondigd licht waren een schok en de schoudertas, diep verborgen in de doos, slaakte een zucht. Het was een lange reis geweest en het was begrijpelijk dat de tas moe was. Zijn randen waren sleets, de gespen waren roestig en een onzalige, mufte geur had zich in zijn binnenste genesteld. En het stof had zich als een permanente, ondoorzichtige laag aan het ooit zo mooie oppervlak gehecht. De tas was verworpen tot iets wat mensen van een afstandje bekeken om daarna het hoofd iets af te wenden en de opties te overwegen: te oud om nog te kunnen gebruiken, maar het had iets anti-quarisch, dus weggooien was zonde.

De tas was ooit gekoesterd, gewaardeerd om zijn elegantie en, belangrijker nog, zijn functie. Hij was een onmisbaar bezit geweest voor

iemand, in een tijd dat dergelijke attributen zeer gewaardeerd werden. Sindsdien was hij weggestopt, genegeerd, opgeduikeld, aan zijn lot overgelaten, verloren, gevonden en vergeten.

Nu, echter, werden de spullen die decennialang boven op de tas hadden gestaan een voor een weggenomen en maakte ook de tas kennis met deze ruimte van zacht statisch gezoem en tikkende leidingen, van diffuus gelig licht, papierachtige geuren en zachte witte handschoenen.

In deze twee zachte witte handschoenen bewogen de vingers van een vrouw. Jong. Knokige Bambi-armen die uitmondde in een delicate hals met daarop een hoofd dat met kort zwart haar werd omkranst. Ze hield de schoudertas een beetje van zich af, maar niet uit weezin.

Haar aanrakingen waren zacht. Haar lippen tuitten zich belangstellend. Haar donkere ogen knepen zich iets toe en werden daarop wat groter toen ze de handgestikte naden, het mooie Indiase katoen en de elegante stiksels bekeek.

Met haar zachte duim streek ze over de initialen op de treurige, verbleekte voorflap. Het bezorgde de tas een aangename rilling. Met de belangstelling van deze vrouw kon de eindbestemming van deze onverwacht lange reis eindelijk wel eens in zicht komen.

Open me, maande de schoudertas haar. Kijk in me.

Ooit was de schoudertas glanzend nieuw geweest. Op bestelling gemaakt door meneer Simms zelve in het atelier van hofleverancier W. Simms & Son in Bond Street. Het verhitte, huisgemaakte stempel was met veel aplomb in het leer geperst, waarna de initialen een goudlaagje hadden gekregen. Elk messing nageltje en elk gespje was met de hand geselecteerd, geïnspecteerd en opgepoetst. Het soepele kwaliteitsleder was aandachtig gecoupeerd en gestikt en vakkundig geolied en opgewreven. De geur van specerijen uit het Verre Oosten – kruidnagel, sandelhout en saffraan – die vanuit de naastgelegen parfumerie de aderen van het gebouw hadden doortrokken, hadden de tas uit-

eindelijk een zweem van verre streken verschaft.

Open mij...

De vrouw met de witte handschoenen trok de messing gesp los en de tas hield de adem in.

Open mij, open mij, open mij...

Ze sloeg de leren riem terug en voor het eerst in honderd jaar stroomde het licht de donkere hoeken binnen.

Een lawine van versnipperde, verwarde herinneringen stortte zich uit: de rinkelende deurbel van W. Simms & Son, de ruisende rokken van een jonge vrouw, het geklop van paardenhoeven, de geur van verse verf en terpentijn; warmte, lust, fluisteringen. Gaslicht op treinstations, een lange, meanderende rivier, de korengleur van de zomer...

De handschoenen trokken zich terug en de inhoud van de tas gaf zich prijs.

De oude gewaarwordingen, stemmen en indrukken vielen weg en ten slotte werd het leeg en stil.

Het was voorbij.

Met de inhoud op haar schoot zette Elodie de tas opzij. Het was een mooi object dat niet paste bij de andere dingen die ze uit de doos tevoorschijn had gehaald. Een nogal duffe verzameling kantoorbenodigdheden – een perforator, een inktpot, een houten bureaubakje voor pennen en paperclips – plus nog een brillenkoker van krokodillenleer voorzien van een fabriekslabel met de vermelding: ‘Eigendom van L.S.-W.’ Dit laatste deed haar vermoeden dat het bureau en de desbetreffende items ooit eigendom waren geweest van Lesley Stratton-Wood, een achterlicht van de oorspronkelijke James Stratton. De periode klopte, Lesley Stratton-Wood was in de jaren zestig van de vorige eeuw overleden, en het verklaarde de bezorging van de doos bij Stratton, Cadwell & Co.

Maar de tas was veel te oud om ooit aan mevrouw Stratton-Wood te hebben toebehoord, tenzij het een exclusieve replica betrof. De in-

houd leek pre-twintigste-eeuws. Een korte inspectie leverde een zwart schetsboek met een gemarmerd snijvlak en de initialen *E.J.R.* op, een midvictoriaanse messing pennendoos en een dossiermap van verbleekt donkergroen leer. Op het eerste gezicht viel niet te achterhalen aan wie de tas had toebehoord, maar het label onder de voorflap van de dossiermap vermeldde in goud op snee: WELED. JAMES W. STRATTON, LONDEN, 1861.

De groenlederen dossiermap was dun. Ze vermoedde dat hij leeg was, maar toen ze het sluitinkje had losgemaakt wachtte haar één enkel object. Het was een delicaat zilveren fotolijstje, zo klein als een hand. Het bevatte de foto van een vrouw. Ze was jong, met lang haar dat licht van kleur was maar niet blond en voor de helft een losse knot op haar hoofd vormde. Ze keek recht in de camera, met de kin iets geheven, en ze had hoge jukbeenderen. Haar mond leek in een stilzwijgende intelligente dialoog, of misschien zelfs in opstandigheid gevangen.

Elodie voelde een vertrouwde opwindning terwijl ze zich laafde aan de sepiatinten en de belofte van een leven dat wachtte om aan de vergetelheid te worden onttrokken. De jurk van de vrouw viel ruimer dan in die periode misschien gebruikelijk was. De witte stof lag losjes over haar schouders en vormde een décolleté. De pofmouwen waren doorschijnend en waren aan één arm tot aan de elleboog opgestroopt. Haar pols was rank en de hand op haar heup benadrukte haar taille.

De pose was al net zo opmerkelijk als de persoon, want de vrouw zat niet op een canapé of voor een schilderachtig gordijn, zoals bij victoriaanse portretfoto's te verwachten viel. Ze stond buiten, midden tussen het dichte groen, een setting die getuigde van dynamiek en levenslust. Het licht was diffuus, het effect bedwelmend.

Ze legde de foto opzij en pakte het dagboek met de initialen erbij. Het viel open en onthulde aldus dikke roomkleurige pagina's van duur katoenpapier; er waren regels, geschreven in een prachtig handschrift, maar ze vormden slechts aanvullingen op de vele inkschetsjes van personen, landschappen en andere interessante objecten.

Geen dagboek dus; dit was een schetsboek. Een stukje papier gleed weg tussen twee pagina's. Eén rappe zin: *Ik hou van haar, ik hou van haar, ik hou van haar, en als ik haar niet kan krijgen word ik krankzinnig, want als ik niet bij haar kan zijn, dan vrees ik...*

De woorden vlogen van het papier alsof ze hardop werden uitgesproken. Ze draaide het stukje papier om, maar waarvoor de schrijver zo had gevreesd werd niet prijsgegeven.

Haar gehandschoende vingertoppen gleden over de kepen van de tekst. Omhooggehouden tegen het laatste glimpje zonlicht toonde het papier zijn afzonderlijke vezels, en ook met doorzichtige speldenprikjes waar de scherpe punt van de vulpen door het papier was gegaan.

Elodie stopte het rafelige stukje papier voorzichtig weer in het schetsboek.

Hoewel afkomstig uit het verleden, was de urgentie van de oprisping verontrustend: ze sprak indringend van niet-afgedane zaken.

Ze bladerde nog wat verder. Een delicaat, vlekkerig handschrift, gearceerde oefenschetsen en hier en daar wat profielschetsen in de kantlijnen vulden de pagina's.

Opeens stopte ze.

Deze schets was completer, meer uitgewerkt dan de andere. Een riviergezicht, met op de voorgrond een boom en daarachter een brede vlakte met in de verte een bos. Rechts, achter wat kreupelhout, was de dubbele gevel van een huis te zien, met acht schoorstenen en een barokke windwijzer met de zon, de maan en andere hemellichamen.

De tekening mocht er zijn, maar dat was niet de reden waarom ze ernaar staarde. Ze kreeg een déjà vu, zo sterk dat het haar een beklemmend gevoel bezorgde.

Ze kende deze plek. Het was alsof ze er zelf was geweest zo sterk als de herinnering aanvoelde, en toch wist ze dat dit een plek was die ze alleen in haar gedachten had bezocht.

De woorden kwamen binnen, helder als het getjilp van vogels bij zonsopgang: *Over het kronkelpad en door de brede wei gingen ze, op*

weg naar de rivier met hun zwaard en hun geheimen.

Ze wist het weer. Het was iets wat haar moeder haar altijd vertelde. Een verhaaltje voor het slapengaan, romantisch, vol zijsporen, helden, schurken en ook een feeënkoningin. Het speelde zich af in een huis in een donker bos dat werd omcirkeld door een lange, bochtige rivier.

Maar er kwam geen boek met plaatjes aan te pas. Het verhaal was niet voorgelezen, maar verteld, met moeder en dochter naast elkaar op het meisjesbedje in de kamer met het schuine plafond...

Vanuit het kantoor van meneer Pendleton sloeg de wandklok laag en dwingend zijn uur. Ze wierp een blik op haar horloge. Ze was al laat. De tijd was opnieuw diffuus geworden, zijn loop als stof rondom haar neergedwarreld. Na nog een laatste blik op het merkwaardig vertrouwde landschapje te hebben geworpen stopte ze het schetsboek en de rest van de inhoud terug in de doos, sloeg het deksel dicht en schoof hem onder het bureau.

Ze had haar eigen tas gepakt en terwijl ze zoals gebruikelijk nog even rondkeek alvorens af te sluiten, maakte een intense drang zich plots van haar meester. Niet in staat er weerstand aan te bieden liep ze snel terug naar de doos, diepte het schetsboek op en liet het in haar tas glijden.